

BASBARİTON SESLER İÇİN DÜZENLENMİŞ PİYANO EŞLİKLİ TÜRKÜLERİN SES EĞİTİMİNDE KULLANILABİLİRLİĞİ

**Yrd. Doç. Dr. Tülin MALKOÇ, Marmara Üniversitesi
Kazım Erdem ÖZDEMİR**

1. Giriş

1.1. Problem Durumu

Başlangıçta evrenin hareketsiz olduğu düşünülürse, doğal olarak sessizliğin de egemen olduğu varsayılabilir. Dolayısıyla, havayı harekete geçirebilecek ses üretiminin temel ögesi olan bir titreşimden de söz edilemez. Dünya nasıl yaratılmış olursa olsun, bu yaratılışa, hareketle birlikte sesin eşlik etmiş olması gerekir. İnsanın bizzat kendisi ve sesi de hareketin bir parçasıdır.

İnsanın tarih sahnesine çıkışından başlayarak sesin ve kullanım alanlarının öneminin gün geçtikçe arttığı söylenebilir. Müziğin ilkel toplumlar için, çoğunlukla yaşam ile ölümü gösteren büyü bir etki taşıması belki de bundandır. Müziğin türlü türlü biçimleriyle, tarihi boyunca giderek incelenmesi ve soyutluk kazanması, kullanım alanlarının artmasıyla açıklanabilmektedir (Karolyi, 2007, s. 9).

İnsanoğlunun müzik yapma serüveninde bilinçli olarak kullandığı en eski, en doğal ses kaynağı kendi sesidir (Karolyi, 2007, s. 133). Hızla uygarlaşan insanın ilkel seslenişlerinin -bir bakıma ilkel şarkılarının- yerini, küçük sözcükler ve motifler, tekerlemeler ve ezgiler almıştır. Daha sonra bu sözcük ve motifler gelişip bir anlam bütünlüğüne ulaşarak, eş deyişle bir fikir cümlesi halini alarak gelişimini az ya da çok; fakat sürekli sürdürmüştür. Ses ile sözün birleşiminden elde ettiği üstün anlatım gücüne sahip olan insan, sesini geliştirmek, daha etkin ve etkili hale getirmek için yüzyıllarca uğraş vermiştir (Top, 1995).

Kültürel, ekonomik ve sosyal sorunlarını çözmüş, dil gelişimini tamamlamış insan toplulukları, daha sanatsal ve estetik düzeyi yüksek sesler oluşturmuşlar ve bu sesleri hayatlarının her alanında kullanmışlardır (Kekeç, 2006).

Bu kültürel gelişimin sonucu olarak; ses sadece güncel hayatta kullanılan bir gereç olmaktan çıkarak sanatın içinde enstrümanların atası olarak kabul edilmiştir. Bu süreçte, sesin kullanımının, sanatın içinde zirveye çıktığı dönem olarak 16. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan operanın başlamasını söylememiz yanlış olmaz.

Latince “**yapıtlar**” anlamına gelen “opera” sözcüğü ile bildiğimiz sanat türü, Rönesans ürünlerinden biri olarak kabul edilir. Tarihsel oluşumuna göz atarsak, operanın Rönesans’la bağlantısını gözleriz kolayca; doğum yeri Floransa, doğum tarihi 1597’dir bu sanatın. Daha önceleri de opera tanımına pek uymamakla birlikte müzikli sahne yapıtlarının her çağın gösteri türleri arasında yer aldığı biliniyor. Eski Yunan’dan başlayarak oyunlara müzik katıp, olayları, günlük yaşantıyı, duygusal tepkileri, sahnede daha etkin vermek, öteden beri insanlığın başvurduğu gösteri düzenlerinden biri olmuştur (Yener, 1990, s. 28).

İnsan sesi için yazılmış olan eserlerin nasıl okunması gerektiğini öğreten en eski metodun, 1562’de Napoli’de C. Maffei tarafından yazılmış olduğu sanılmaktadır. Öte yandan “Gerçek Şarkı Sanatı” başlıklı bir yazısıyla Caccini sanatına yönelen ve Caccini’nin “yeni arioso” türünde yazdığı birkaç aryaı da ilk kez örnek olarak gösteren İtalyan müzikçisi de Ottavio Durante’dır (Altar, 2001, s. 302).

“Ses eğitimi; bireylere konuşma ve/veya şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı ve içinde konuşma, şarkı söyleme, koro ve şan eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındıran, disiplinler arası bir özel alan eğitimidir (Töreyn, 2002).

İnsan sesleri, erkek ve kadın olmak üzere ikiye ayrılır. Bu grupta kendi içinde altıya ayrılır.

Erkek Sesleri

Tenor (İnce erkek sesidir)

Bariton (Orta erkek sesidir)

Bas (Kalın erkek sesidir)

Bayan sesleri

Soprano (İnce bayan sesidir)

Mezzosoprano (Orta bayan sesidir)

Alto (Kalın bayan sesidir)

Operanın içinde, bu ses grupları, kendi içlerinde de ayrılarak farklı ses gruplarını oluşturur. Örneğin; basbariton (bas rejisterine sahip olan; ancak üst tonlarını da rahat kullanabilen ses grubudur).

Ülkemizdeki çeşitli üniversitelerin bünyesinde bulunan, devlet konservatuvarı opera şan ana sanat dalında ve eğitim fakültesi güzel sanatlar bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalı içinde şan eğitimi verilmekte, şan eğitimi (ses eğitimi) içinde de, sesi geliştirecek farklı teknikler uygulanmaktadır. Bunlar; duruş, doğru nefes kullanımı, egzersiz, vokal çalışması ve eser seslendirme olarak sayılabilir.

Teknik açıdan, seslendirilen eserler içinde en üst seviye olarak, arya kabul edilir. Arya, Opera eserinde, solistin orkestra eşliğinde söylediği, genellikle kendi içinde bütünlüğü olan şarkılardır. Ses eğitimi içerisinde aryaların yanı sıra; aria-antiqua, lied, chanson, napoliten ve türkü de seslendirilmektedir.

Türk Halk Edebiyatının içinde yer alan “Türkü”, anlam ve içerik bakımından çok geniş bir alanı kapsar. Müzik alanı içerisinde Türk Halk Müziği’nin kökleri, İslamiyet’ten önceki devirlere kadar uzanmaktadır. Türk Halk Müziği’nin tarihi, bir başka deyişle Türklerin tarihi kadar eskidir. “Türkü” terimi, Türk kelimesinden gelmektedir. Bu sözcüğe nispet eki eklenerek “Türki” haline getirilmiş ve zamanla bu sözcük, “Türkü” biçimine dönüşerek halk tarafından benimsenmiştir.

Ses eğitiminde seslendirilen bu türküler, biçim olarak orijinal halk türkülerinden biraz farklılık göstermektedir. Çünkü bunlar “Çağdaş Türk Müziği”ne göre düzenlenmiş, piyano ve orkestra eşliğinde söylenir hale getirilmiştir.

Ses eğitimi dersi içinde seslendirilen çok sesli türküler, ülkemizin yetiştirmiş olduğu değerli bes-tecilerimizin, halk ozanlarının bestelerini ses sanatçısının ses aralığına ve ses yapısına göre düzenle-yerek, orkestra veya piyano eşlik ile söylenir hale getirmesiyle ortaya çıkmıştır. Bunların içinde her ses grubuna ait düzenlenmiş türküler mevcuttur, özellikle Ahmet Adnan SAYGUN, İlhan BARAN, Muammer SUN ve Ulvi Cemal ERKİN’in basbariton ses grubuna yönelik düzenlemiş oldukları tür-küler göze çarpmaktadır. Bu noktadan yola çıkarak, araştırmanın problem cümlesi; “Basbariton Ses-ler İçin Düzenlenmiş Piyano Eşlikli Türkülerin Ses Eğitiminde Kullanılabilirliği Ne Ölçüdedir?”

1.2. Amaçlar

Bu araştırmada; basbariton sesler için düzenlenmiş olan piyano eşlikli türkülerin, basbariton ses grubunun eğitim sürecinde ne ölçüde kullanılabilir olduğunun araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır.

- 1) Bireysel ses eğitimi derslerinde, basbariton ses grubundaki öğrencilerin piyano eşliği yazılarak düzenlenmiş olan türkülerimizi söyleme konusundaki beceri durumları ne düzeydedir?
- 2) Basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin, basbaritonların ses eğitimine uygunluk derecesi ne ölçüdedir?
- 3) Basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin, basbaritonların ses eğitiminde, şan tekniği olarak geliştirilmesine ne ölçüde katkısı olacaktır?
- 4) Basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin, basbaritonların ses eğitiminde uzun nefes gerektiren cümlelerde, nefesi kontrol etmeye etkisi nedir?
- 5) Bireysel ses eğitimi derslerinde kullanılan, basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin, evrensel anlamdaki geçerlilik ve kullanılabilirlik durumu nedir?
- 6) Basbariton ses grubunun eğitim sürecinde, basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin kendine özgü bir stili oluşmuş mudur?

1.3. Önem

Bu araştırma sonucunda elde edilecek veriler; Türkiye’deki devlet konservatuarları opera-şan ana sanat dalları ve eğitim fakültesi güzel sanatlar bölümü müzik öğretmenliği ana bilim dallarında eğiti-mi verilen şan (ses eğitimi) derslerinde, çok sesli türkülerin, basbariton ses grubuna dahil olan öğren-cilerin gelişim sürecindeki kullanılabilirliğine yönelik veriler sunması açısından önem taşımaktadır.

1.4. Sayıtlar

Derlenen bilgilerin doğruyu yansıttığı kabul edilmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 1) Mersin Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi Devlet Konserva-tuarı Opera-Şan Anabilim Dalı ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında görev yapmakta olan şan ana sanat dalı öğretim elemanları ile sınırlıdır.

- 2) Sonuçlar çalışmanın yapıldığı grupla sınırlıdır.
- 3) Konu ile ilgili ulaşılabilen yerli ve yabancı kaynaklar ile sınırlıdır.
- 4) 2009-2010 eğitim öğretim yılında yapılan verilerle sınırlıdır.

2. Yöntem ve Teknikler

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada; Mersin Devlet Opera ve Balesi'nde görev yapmakta olan bas ve bariton ses sanatçıları ve ses eğitimi öğretim elemanları tarafından daha önce belirlediğimiz piyano eşlikli türkülerin, şan partisi analizlerinin yapılması istenecektir. Analizler sonrası elde edilecek verilerden anket soruları hazırlanarak, devlet konservatuvarı opera-şan ana sanat dalı ve eğitim fakülteleri güzel sanatlar bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalında görev yapmakta olan ses eğitimi öğretim elemanlarına istatistiksel veri elde etmek üzere uygulanacaktır. Anketten çıkacak sonuca göre, basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin, lisans düzeyindeki ses eğitimi dersine ne gibi bir etkisi olduğu belirlenecektir. Bu özellikleri ile araştırma deneme modeli araştırma içerince girmektedir. “Deneme modeli araştırmalar, neden sonuç ilişkilerini belirlemeye çalışmak amacıyla, doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma modelleridir (Karasar, 2007, s. 87)”.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye’deki devlet konservatuvarı opera-şan ana sanat dalları ve eğitim fakültesi güzel sanatlar bölümü müzik öğretmenliği anabilim dallarında görev yapan ses eğitimi öğretim elemanları, örnekleme ise; Marmara Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı ile İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Konservatuvarı, Çukurova Üniversitesi ve Mersin Üniversitesi Devlet Konservatuvarı şan ana sanat dalında görev yapmakta olan ses eğitimi öğretim elemanları oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada; anketlerden elde edilen sonuçlar veri olarak kullanılacaktır.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Verilerin çözümlenmesinde SPSS 11.5 paket programı kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel çözümlemesinde; frekans (f), ranj ® ve ortalama (ort) kullanılacaktır. Bulgular önce tablo olarak verilecek, ardından sözel olarak ifade edilecektir.

3. Yorumlar

1) Bireysel ses eğitimi derslerinde, basbariton ses grubundaki öğrencilerin piyano eşliği yazılarak düzenlenmiş olan türkülerimizi söyleme konusundaki beceri durumları ne düzeydedir?

Elde edilen bulgular, anket sorularıyla cevap şeklinde sunulmuştur. Ankette yer alan; “Şan tekniği konusunda ses aralığı açısından icracı için herhangi bir güçlük gözlenmemektedir.”, “Eserin yazımında kullanılmış olan gürlük tanımları meydana çıkabilecek olası monotonluk güçlüklerini önemli ölçüde engellemiş, eserin hareket kazanmasını sağlamıştır.”, “Eserde anlatılan hikâyenin

artan iç dinamiği çalgı eşliğinin yardımıyla belirginleştirilmiş, ses icrasına destek olarak gürlük ve renk katkısında bulunulmuştur. Bu durum icracının dinamik kaygısını bir kenara bırakıp anlatıma odaklanmasına son derece faydalı olmuştur.” gibi sorulara verilen cevaplara göre beceri düzeyleri yüksek bulunmuştur.

2) Basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin, basbaritonların ses eğitimine uygunluk derecesi ne ölçüdedir?

Elde edilen bulgular, anket sorularıyla cevap şeklinde sunulmuştur. Ankette yer alan; “Yazımda kullanılan ton, basbariton ses arlığına oldukça uygun seçilmiştir.”, “Uzun hava formu taşıyan türkünün sözlerinin her girişten önceki ara müzikleri, icracının esere adaptasyonunun ağılanması açısından başarılı bulunmuştur.”, “Melodinin akılda kalıcı olması öğrencinin öğrenimine kolaylık sağlayacaktır.” gibi sorulara verilen cevaplara göre piyano eşlikli türkülerin, basbaritonların ses eğitimine uygunluk düzeyleri yüksek bulunmuştur.

3) Basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin, basbaritonların ses eğitiminde, şan tekniği olarak geliştirilmesine ne ölçüde katkısı olacaktır?

Elde edilen bulgular, anket sorularıyla cevap şeklinde sunulmuştur. Ankette yer alan; “Eserin içinde yer alan acelitelerin fazlalığı öğrencinin teknik açıdan gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.”, “Eserdeki oktav atlamaları öğrencinin gelişimine olumlu şekilde yansıyacaktır.”, “Eserin aksak 9/8’lik tartımda oluşu öğrencinin teknik açıdan gelişmesini olumlu yönde etkileyecektir.” gibi sorulara verilen cevaplara göre piyano eşlikli türkülerin basbaritonların ses eğitiminde, şan tekniği olarak geliştirilmeye yönelik katkı düzeyleri yüksek bulunmuştur.

4) Basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin, basbaritonların ses eğitiminde uzun nefes gerektiren cümlelerde nefesi kontrol etmeye etkisi nedir?

Elde edilen bulgular, anket sorularıyla cevap şeklinde sunulmuştur. Ankette yer alan; “Türkünün cümle yapısının şan nefes tekniği açısından rahat olması şan tekniği ile seslendirilmesi açısından son derece olumlu etkidir.”, “Eserin bağlı söylenmesi, öğrencinin müzikal gelişimine katkı sağlayacaktır.” gibi sorulara verilen cevaplara göre piyano eşlikli türkülerin uzun nefes gerektiren cümlelerde nefesi kontrol etme düzeyleri yüksek bulunmuştur.

5) Bireysel ses eğitimi derslerinde kullanılan, basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin, evrensel anlamdaki geçerlilik ve kullanılabilirlik durumu nedir?

Elde edilen bulgular, anket sorularına verilen cevapların genel olarak evrensel anlamdaki geçerlilik ve kullanılabilirlik durumlarını yüksek oranda olumlu yönde olduğunu göstermektedir. Anket cevaplarından da anlaşılabileceği gibi türkülerin hem teknik hem de müzikal açıdan kullanılmaları oldukça uygun bulunmuştur. Türkülerin içinden birkaç türkünün kısmen kullanılamaz olduğu ve nedeni öneri kısmında belirtilmiştir.

6) Basbariton ses grubunun eğitim sürecinde, basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin kendine özgü bir stili oluşmuş mudur?

Elde edilen bulgulardan da anlaşılabileceği gibi Çağdaş Türk Müziği bestecilerimizin düzenleyerek ses eğitimi repertuarına kazandırdıkları basbariton sesler için düzenlenmiş piyano eşlikli türküler, tarz ve teknik açısından ulusumuza özgü bir stilin oluştuğunu göstermektedir. Türk Halk Edebiyatının içinde yer alan “Türk”lerin barındırdığı stiller “kırık hava ve uzun hava; bozlak, hoyrat, divan, ağıt gibi” kendine özgü tekniğin ve stilin oluşmasına neden olmuştur.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

4.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, basbariton sesler için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin ses eğitiminde kullanılabilirliğine yönelik değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda basbariton sesler için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin; basbariton sesler için seslendirme konusundaki beceri durumları, basbaritonların ses eğitimine uygunluk derecesi, basbaritonların ses eğitiminde şan tekniği olarak geliştirilmesine katkısının ne ölçüde olacağı ve basbariton ses grubu için düzenlenmiş piyano eşlikli bu türkülerin evrensel anlamdaki geçerlilik ve kullanılabilirliğinin ne ölçüde olacağı, belirlenen üniversitelerdeki öğretim elemanlarına uygulanarak değerlendirilmiştir.

Dört Türk bestecisine ait 26 eser analiz edildiğinde piyano eşliği yazılan bu eserlerin eğitimde kullanılabilirliği ortaya çıkmıştır. Bu araştırmaya paralel olarak eserlerin kullanımı söz konusu iken eğitimde kullanılabilirliğinin öğretim elemanları tarafından az olmasının sebebi sözlü olarak sorgulanmış ve neticede bazı eserlere ön yargıyla yaklaşıldığı ifade edilmiştir. Eserleri yazan bestecilere duyulan saygı ve eserlerin beğenisi ifade edilmiş olup Türk eserlerine fazla zaman ayıramamanın ortaya çıkardığı bir problem açığa çıkmıştır. Bunun sebebinin de repertuardaki yabancı kaynaklı eserlere öncelik tanınması olarak ifade edilmiştir. Son yıllarda Türk bestecilerinin daha gündemde bulunması Türk eserlerinin seslendirilmesi, operalarda, senfonilerde, eğitim kurumlarında yer alması Türk eserlerine daha yakından bakmayı gerektirmiştir. Bu nedenle Türk bestecilerin eserlerine bakış açısı değişmiş ses eğitiminde daha fazla kullanılmaya başlanmıştır. Çağdaş Türk müziği adına bestecilerimizin düzenlemiş olduğu Anadolu kültürünü ifade eden eserlere bakış açısının değişmiş olduğu ortaya konulmuştur.

Araştırmacı, Mersin Devlet Opera ve Balesi'nde görevli bas ve bariton ses sanatçıları ve ses eğitimi öğretim elemanlarının analizleri doğrultusunda anket sorularını hazırlamıştır. Hazırlanan bu sorular daha önce belirlediğimiz üniversitelerin devlet konservatuvarı opera-şan ana sanat dalı ve eğitim fakültesi güzel sanatlar bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalında görev yapan ses eğitimi öğretim elemanlarına uygulanmıştır.

Bulgular SPSS 11.5 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin düzenlenmesinde değerlendirme gruplarının puanları için histogram tablo içinde frekans ve puan ayrıca analizler için ortalama puan, standart sapma ve ranj testi kullanılmıştır.

Anket sorularına verilen cevapların ortalama puanı %50'nin üzerinde ise bu, o türkünün basbariton ses eğitimi dersinde kullanılabilir olduğunu göstermektedir.

Her türkü için farklı sorular sorulmuş ve ayrı değerlendirmeye tabii tutulmuştur.

Ortalama puan, standart sapma ve ranj değerlerine bakıldığında bütün türkülerin ses eğitiminde kullanılabilirliğine uygun olduğu saptanmıştır; fakat ranj değer farkları ve ortalama puan seviyesinin orta ya da yüksek olma durumu açısından farklılık göstermektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan anlaşıldığı üzere basbariton sesler için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin lisans düzeyindeki ses eğitimi dersinde önemli bir yer tuttuğu; ancak seviye göre değişiklikler gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu konuda çalışmalar yapan Türk bestecilerin desteklenmesinin gerekliliği ve basbariton ses grubundaki öğrencilere ses eğitimi dersinde uygulanacak olan bu türkülerin öğrencilerin gelişimlerinde etkili olacağı sonucuna varılmıştır.

“Basbariton sesler için düzenlenmiş piyano eşlikli türkülerin ses eğitiminde kullanılabilirliği” adlı araştırmamda aşağıdaki yargıları şu şekilde sıralanabilir:

1. Türkülerdeki kullanılan ton, basbariton ses aralığına oldukça uygun seslendirmedeki başarıyı belirli bir düzeyde etkilemektedir.
2. Bestelerdeki prozodi uyumları, seslendirme açısından bir problem teşkil etmemektedir.
3. Piyano eşlikli yazılan türkülerin cümle yapısı nefes-ses tekniği açısından rahatça seslendirilebilecek düzeydedir.
4. Eserlerin basbariton ses tonu aralığında yazılması tiz seslerdeki ünlü harflerle yapılacak olan olumsuz ifadelerin önüne geçmiştir.
5. Uzun hava formu taşıyan türkü sözlerinin her girişten önceki ara müzikleri, icracının esere adaptasyonunun sağlaması açısından başarılı bulunmuştur.
6. Melodilerin genel olarak akılda kalıcı olması öğrencinin öğrenimine kolaylık sağlayacaktır.
7. Eserlerin piyano eşliği olabildiğince ses icracısına yardımcı ve faydalı olabilecek şekilde düzenlenmiştir, özellikle tartım açısından ses icracısına kılavuz ve destek niteliğindedir.
8. Eserlerin yazımında kullanılmış olan gürlük tanımları meydana gelebilecek olası monotonluk güçlüklerini önemli ölçüde engellemiş, eserin hareket kazanmasını sağlamıştır.

4.2. Öneriler

1. Türk müziğine dayalı ezgi, metot ve türküler, kaynak yetersizliğinden dolayı çok sınırlı sayıda kullanılabilir. İstendiğinde herhangi bir operanın içinde yer alan bir ariyanın elde edilmesi, kendi bestecilerimizin düzenlemiş oldukları eserleri elde etmemizden çok daha kolaydır. Dolayısıyla ulaşamadığımız eserlerin repertuarımızda sık kullanılması da pek mümkün görünmemektedir. Öncelikli olarak kendi eserlerimize kolay ulaşabilmemizin sağlanması gerekmektedir. Ulusal kültürümüzün, dilimizin, müziğimizin korunması, geliştirilerek gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için ses eğitimi alanındaki bu boşluğu doldurmak üzere özellikle şan eğitimcilerine ve bestecilerine fazlaca iş düşmektedir.

Aynı zamanda ses eğitimi veren müzik eğitimcisi de Türk müziği konusunda bilgili ve donanımlı olmalı, aldığı eğitimi Türk müziğine de uygulayabilmeli ve uyarlayabilmelidir.

2. Özellikle A.Adnan Saygun, U.Cemal Erkin, Muammer Sun ve İlhan Baran’ın şan-piyano ve şan-orkestra için bestelemiş ve düzenlemiş oldukları halk türkülerinden oluşan bu eserler, yıllardır devlet konservatuvarı opera ve sahne sanatları bölümü şan anabilim dalı ve eğitim fakültesi güzel sanatlar bölümü müzik öğretmenliği şan anabilim dallarında, ses eğitimi repertuarının içerisinde yer almaktadır. Ancak bu türkülerin, gerek notalarının yeteri kadar üniversite kütüphanelerinde veya bölüm kütüphanelerinde bulunmaması, gerek şan eğitimcilerinin öğrencilerinin eğitimleri sırasında repertuarlarında bu türküleri yeteri kadar yer vermemesi, yeni nesil şan öğrencilerinin bu kültürden uzak kalmasına neden olmaktadır.

3. Çağdaş Türk Müziği bestecileri tarafından düzenlenen ulusal kültürümüzü temsil eden türkülerin ses eğitimi içinde daha fazla yer alması gerekmektedir.

4. Geleneksel Türk Halk Müziği makamsal ve ritmik yapısıyla düzenlenen piyano eşlikli türkülerin geliştirilerek daha fazla esere dönüştürülmesi gerekmekte ve öğrencilerin ses eğitiminde Geleneksel Türk Halk Müziği makamsal ve ritmik özelliklerinden daha fazla yararlanmasını sağlamak gerekmektedir. Bu, öğrencilerin Türk müziğini daha iyi tanımalarına imkân verecek çalışmalar, araştırmalar içerisinde olmaları gerekmektedir.

5. Dört bestecinin eserleri incelendiğinde ses sınırı ve armonik yapısı açısından, eğitim fakültelerinde ve eğitim kurumlarında kullanılabilecek eserlerden bazılarına öncelik tanınmıştır ve bu doğrultuda yeni yazılacak eserlerin yapısının tekrar düşünülmesi gerektiği önerilmiştir. Teknik zorlukları olan; fakat bu araştırmada seslendirilebilir diye onaylanan bazı seslendirilme zorluğu taşıyan eserlerin sadece opera sanatçıları tarafından seslendirilmesinin uygun olduğu ifade edilmiştir. Teknik açıdan öğrencileri zorlayıcı olabilecek eserler şunlardır:

* Muammer SUN'un düzenlediği “ Köroğlu Bas – Bariton Solu”su,

* Ahmet Adnan SAYGUN'un düzenlediği “ Bir Üslupta Kantat Bas Solo”sudur.

6. Bütün bu sonuçlara dayanarak, Türkiye’de ses eğitiminde söz sahibi olan kurum ve kişilerin ortak çalışmalarıyla; ses eğitimi derslerinde kullanılan eserler öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tekrar düzenlenmelidir.

7. Daha önce de belirttiğimiz gibi eserler ayrı ayrı incelenmiş, analiz edilmiş ve sonuca varılmıştır. Bu nedenle eserler arasında karşılaştırma yapmanın olanağı yoktur; fakat “sonuç – tartışma” bölümünde belirttiğimiz gibi anket sorularına verilen cevapların ortalaması % 50’nin altında puan alan eserler ses eğitimi dersinde kullanıma uygun olmadığı belirtilmiştir. % 50’nin altında hiçbir eser yer almamıştır; ancak bazı eserler gerek teknik açıdan basit olması, gerekse pasajlar olarak öğrenciyi zorlayıcı olması açısından sınır olan % 50 puana çok yakındır ve bu eserlerin ses eğitiminde kullanılması öğretim elemanlarının tercihlerine bırakılmıştır. Bu eserler aşağıda ortalama, standart sapma ve ranj değerleriyle belirtilmiştir:

Ulvi Cemal ERKİN’in düzenlediği “Ayn On Dördü” türküsü 20 puan üzerinden;

Ort: 14

Standart Sapma: 2,46

Ranj: 8

Ahmet Adnan SAYGUN'un düzenlediği “Bir İncecik Yolum Gider” türküsü 20 puan üzerinden;

Ort: 14

Standart Sapma: 2,13

Ranj: 7

Ahmet Adnan SAYGUN'un düzenlediği “Eğlen Güzel” türküsü 25 puan üzerinden;

Ort: 14

Standart Sapma: 2,43

Ranj: 9

Ahmet Adnan SAYGUN’un düzenlediği “ Bir Üslupta Kantat Bas Solo”su 20 puan üzerinden;

Ort: 14

Standart Sapma: 2,17

Ranj: 10

Muammer SUN’un düzenlediği “ Köroğlu Bas – Bariton Solu”su 20 puan üzerinden;

Ort: 14

Standart Sapma: 2,12

Ranj: 10

İlhan BARAN’ın düzenlediği “Yörük Ali” türküsü 10 puan üzerinden;

Ort: 6

Standart Sapma: 1,76

Ranj: 6 olarak belirtilmiştir.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ